

Atodiad 3:

Gorchmynion Atafaelu enillion gogyfer â dirwyon troseddol **Peilot Cenedlaethol mis Ebrill 2004**

Cwestiynau Cyffredin gan Gyflogwyr

1. Beth yw'r cefndir i'r fenter hon?

Mae Deddf y Llysoedd 2003 yn darparu'r ddeddfwriaeth sylfaenol i alluogi Llysoedd Ynadon i ddefnyddio Gorchmynion Atafaelu enillion yn fwy eang ac yn gyflymach i adennill dirwyon troseddol. Yn ychwanegol at Ddeddf y Llysoedd mae is-ddeddfwriaeth sy'n galluogi'r mesurau gorfodi dirwyon yn Atodlen 5 i gael ei treialu.¹ Ar hyn o bryd nid yw Gorchmynion Atafaelu enillion yn cael eu defnyddio'n gyson gan Ynadon, yn rhannol oherwydd diffyg ymwybyddiaeth ohonynt fel dull gorfodi. Fodd bynnag, pryderon a fynegwyd gan y Trysorlys fod y gyfradd adennill dirwyon yn annerbyniol sydd wedi arwain at y prosiect newydd hwn.

2. Beth fydd yn digwydd ar y peilot?

Yn wreiddiol, roedd y newidiadau hyn i fod i ddod i rym ym mis Ebrill 2005 fel rhan o Weinyddiaeth Unedig cyfundrefn y Llysoedd. Ar hyn o bryd mae'r Llysoedd Ynadon yn gweithredu yn gwbl annibynnol ar ei gilydd ac ar y Llysoedd Sirol a Llys y Goron. O fis Ebrill 2005 byddant i gyd yn cael eu dwyn ynghyd o dan asiantaeth fydd yn cael ei chreu o'r newydd (Gwasanaeth Llysoedd Ei Mawrhydi), a fydd yn dod o dan gwmpas yr Adran Materion Cyfansoddiadol. Mae dwy elfen i'r cynlluniau peilot: peilot ar raddfa fach yn ardaloedd chwe Phwyllgor Llysoedd Ynadon (PLIY) i roi prawf ar amryw o fesurau gorfodi newydd; a pheilot cenedlaethol o Orchmynion Atafaelu enillion ehangach a didyniadau o fudd-daliadau, ynghyd â graddol gyflwyno trosedd newydd o beidio â darparu gwybodaeth am fodd. O safbwynt cyflogwyr bydd yr holl lysoedd ynadon yn defnyddio Gorchmynion Atafaelu enillion yn llawer mwy helaeth tra bydd y chwe llys peilot gwreiddiol yn treialu cynnydd yn y ddirwy yn sgîl diffyg dalu, cofrestru'r ddirwy, clampio cerbydau a gwaith talu dirwyon (i'r rhai nad ydynt yn gallu fforddio talu). Mae'n beilot yn yr ystyr y bydd gwaith gwerthuso'n mynd rhagddo yn ystod y flwyddyn ac y gwneir newidiadau fel rhan o'r rheoliadau terfynol a ddaw i rym ym mis Ebrill 2005.

3. I ba ddosbarth mae'r Gorchmynion Atafaelu enillion hyn yn perthyn?

Maent yn orchmynion Blaenoriaeth o dan Ddeddf 1971 ar batrwm tebyg i orchmynion y dreth gyngor. Mae hyn yn golygu y byddant yn pennu didyniad canrannol wedi'i seilio ar dabl enillion sydd yr un fath â thablau'r dreth gyngor. Cyn hyn roedd Gorchmynion Atafaelu enillion yn ddidyniadau ar raddfa benodedig gyda Chyfradd Enillion sydd wedi'u Hamddiffyn.

¹ Gorchmyn Casglu Dirwyon (Cynlluniau Peilot) 2004 (Offeryn Statudol 2004/175); Rheoliadau Casglu Dirwyon 2004 (Offeryn Statudol 2004/176).

4. Sut beth fydd Gorchymyn Atafaelu enillion?

Er bod gorchymyn enghreifftiol wedi cael ei gyflenwi gan yr Adran Materion Cyfansoddiadol, gan fod pob Llys Ynadon yn annibynnol gallant ddewis dylunio eu gorchymyn eu hunain. Fodd bynnag, dylech ddisgwyl gweld:

- cyfeiriad at y ddeddfwriaeth berthnasol h.y. Deddf y Llysoedd 2003 a "Rheoliadau Casglu Dirwyon 2004" (Offerynnau Statudol 2004 Rhifau 175 ac 176)
- y caniatâd i ddiwynnu'r ffi weinyddol o £1 am bob didyniad
- yr amserlenni gweithredu statudol fel y'u pennwyd yn Neddf Atafaelu enillion 1971 (gweler pwynt 8).

5. Ydy hyn yn gymwys i'r Alban a Gogledd Iwerddon hefyd?

Nac ydyw. Rheoliadau penodol i Loegr yw'r rhain ond nid ydynt yn newid y rheolau sy'n ymdrin â'r cydadwaith rhwng Gorchymynion Atafaelu enillion yn yr Alban a Lloegr.

6. Pa ddyddiadau terfyn y mae'n rhaid imi gadw atynt?

Rhaid ichi ddweud wrth y Llys yn ysgrifenedig:

- O fewn 10 niwrnod ichi dderbyn y gorchymyn os nad ydych mwyach yn cyflogi'r person dan sylw
- O fewn 10 niwrnod i ddyddiad ymadael y gweithiwr pe bae'n gadael eich cyflogaeth
- O fewn 7 diwrnod o ddarganfod bod gan weithiwr newydd Orchymyn Atafaelu enillion

Rhaid ichi weithredu'r Gorchymyn Atafaelu enillion o'r diwrnod tâl cyntaf sy'n ymarferol ar ôl ichi dderbyn y gorchymyn (mae gennych 7 diwrnod o ras o ran hyn). Os caiff gorchymyn ei ryddhau (ei ganslo) dylech atal y taliadau o fewn 7 diwrnod os yw hynny'n ymarferol, neu cyn gynted ag y mae'n ymarferol gwneud hynny.

7. I ble mae'r taliadau'n cael eu gwneud a sut?

Nid yw'r Llysoedd Ynadon yn rhan o'r Gwasanaeth Llys sy'n gweithredu CAPS felly nid oes swyddogaeth dalu electronig ganolog eto. Gobeithir y bydd hyn yn newid y flwyddyn nesaf fel rhan o'r symudiad i Weinyddu Unedig. Yn y cyfamser, caiff taliadau eu gwneud fel arfer drwy siec i lysoedd unigol (42 o ganolfannau gwahanol), yn daladwy i "Glerc yr Ynadon". Efallai y gwnaiff rhai llysoedd dderbyn taliadau BACS ond bydd angen ichi gadarnhau hynny gyda hwy yn gyntaf.

8. At bwy y gallaf droi os oes cwestiwn am y gorchymyn?

Bydd gan bob llys Swyddog Dirwyon, neu rywun yn cyflawni'r rôl honno, a dylech gysylltu'n gyntaf â'r person hwnnw gan ddefnyddio'r rhif ffôn sydd wedi'i nodi ar y Gorchymyn Atafaelu enillion.

9. A fydd unrhyw gyswilt arall â chyflogwyr?

Ni ofynnir ichi gadarnhau unrhyw wybodaeth am enillion na gwybodaeth bersonol cyn i'r Gorchymyn Atafaelu enillion gael ei wneud. Cyfrifoldeb y diffynnydd yw hynny. Os na wnewch daliad efallai y bydd y Llys yn cysylltu â chi (dros y ffôn, yr e-bost neu drwy lythyr) i ofyn pam. Rhaid ichi sicrhau eich bod yn ymateb i'r llythyr hwn gan y gallai methiant i ateb gael ei ddehongli fel methiant ar eich rhan i gydymffurfio â'r gorchymyn. Gall methiant i gydymffurfio arwain at ddwyn achos cyfreithiol yn erbyn y cyflogwr (o dan Adran 23 o Ddeddf Atafaelu enillion 1971).

Mae'r llysoedd yn awyddus i sicrhau bod y wybodaeth am enillion a roddir iddynt gan y diffynnydd yn gywir, felly efallai y gofynnant yn benodol am gopi o slip cyflog y gweithiwr sy'n dangos y Gorchymyn Atafaelu enillion yn cael ei ddidynnu fel bod modd cadarnhau bod y cyflog gros yn cyfateb i'r wybodaeth a roddwyd gan y diffynnydd.

10. Fydd y Gorchymyn Atafaelu enillion yn manylu ar y ddyled lawn sydd i'w thalu fel bod y cyflogwr yn gwybod pryd i ddod â'r didyniadau i ben ynteu a fydd hysbysiad atal yn cael ei roi?

Dylai'r hysbysiad cychwynnol i'r cyflogwr gynnwys manylion y ddirwy lawn (ynghyd ag unrhyw gostau ac iawndal) sy'n daladwy. A dylai'r llys hefyd roi gwybod i'r cyflogwr pan fydd y gorchymyn ar fin cael ei ryddhau.

11. A ddylid nodi manylion cronrus y didyniadau ar y slip cyflog fel bod y gweithiwr yn gallu gweld faint o'r ddyled sydd wedi cael ei hadennill?

Mater i'r cyflogwr yw hwn, yn dibynnu ar ba mor hawdd y bydd eu systemau cyflogres yn caniatáu iddynt wneud hyn. Yn fyr, po fwyaf o wybodaeth sydd gan weithiwr, hawsaf fydd hi iddo ddeall natur a swm y didyniadau sy'n cael eu gwneud yn erbyn ei gyflog. Fodd bynnag, nid yw hyn yn berthnasol i'r llys oni bai ei fod yn gofyn yn benodol am gael gweld copi o'r slip cyflog.

12. Pa effaith fydd Gorchymynion Atafaelu enillion mewn perthynas â dirwyon yn ei chael ar ad-dalu benthyciadau myfyrwyr?

Rhoddir blaenoriaeth uwch i Orchymynion Atafaelu enillion a wneir o dan Ddeddf 1971 yng nghyswilt dirwyon a hefyd y rheini o dan Ddeddf y Llysoedd 2003 nag i ddidyniadau am fenthyciadau myfyrwyr. Mae swyddogion a chyfreithwyr Cyllid y Wlad yn ymwybodol o'r mater ac maent wedi nodi eu bod yn deall y sefyllfa a'u bod yn fodlon â chanllawiau'r Adran Materion Cyfansoddiadol ar y pwynt.

13. Sut bydd Gorchmynion Atafaelu enillion yn effeithio ar daliadau bonws?

Lle bo bonws yn cael ei dalu i weithiwr ar ddiwrnod tâl arferol, bydd y tablau penodedig gyda'r didyniadau canrannol yn ôl eu natur yn cymryd y bonws i ystyriaeth ac ni fydd angen i'r cyflogwr weithredu mewn unrhyw ffordd arbennig. Darllenwch ymlaen os ydych yn talu taliadau bonws ar adegau gwahanol i'r diwrnodau tâl arferol.

Mae'r tablau penodedig a fydd yn awr yn cael eu defnyddio i wneud Gorchmynion Atafaelu enillion yng nghyswllt dirwyon yn diffinio faint o gyflog y mae'r gweithiwr yn ei dderbyn. Bydd yn ofynnol i gyflogwyr weithredu yn unol â gorchymyn y llys. Lle bo cyflogwyr yn defnyddio systemau cyflogres wedi'u seilio ar Orchmynion Atafaelu enillion y dreth gyngor, gwneir didyniadau awtomatig o 20% yn yr achosion hyn ac efallai felly y bydd angen gwneud addasiad â llaw i sicrhau bod y didyniadau yn cael eu gwneud ar y lefel gywir. Unwaith mae'r systemau sy'n gefn i Orchmynion Atafaelu enillion am ddirwyon wedi cael eu caboli gan ddefnyddio Deddf y Llysoedd 2003, rhagwelir y bydd y cyfryw ddiryniadau yn cael eu gwneud ar y lefel gywir yn awtomatig.